

ERFRECHT EN TESTAMENT ALGEMEEN

Nieuw erfrecht

Op 1 januari 2003 is het nieuwe erfrecht in werking getreden.

Als een **gehuwde** (of een geregistreerd partner) overlijdt met achterlating van man of vrouw en één of meer kinderen geldt dan - ook als er geen testament is gemaakt - de zogenaamde **wettelijke verdeling**.

De wettelijke verdeling houdt in, dat alle bezittingen bij de langstlevende echtgenoot blijven, die verplicht is om de schulden van de nalatenschap te betalen en om de kinderen hun erfdeel in geld uit te keren. Die uitkering hoeft echter pas plaats te vinden bij het overlijden van de langstlevende ouder, of als hij/zij failliet wordt verklaard of ten aanzien van hem/haar de wettelijke schuldsaneringsregeling van toepassing wordt verklaard.

Deze wettelijke verdeling lijkt veel op het vroeger veel gemaakte langstlevende-testament van het type "*ouderlijke boedelverdeling*".

Erfgenamen volgens de wet

De wet verdeelt de mogelijke erfgenamen (de familieleden) achtereenvolgens in vier groepen. Pas als in een eerdere groep géén familielid aanwezig is, komen personen uit de daaropvolgende groep als erfgenaam in aanmerking. In het wettelijk erfrecht erven alleen de bloedverwanten.

Niet-bloedverwanten, zoals zwagers, schoonzusters, aangetrouwde kinderen of stiefkinderen kunnen volgens de wet nooit erfgenaam zijn.

Echtgenoten zijn, als niet-bloedverwanten, de uitzondering op deze regel. Een van tafel of bed gescheiden man of vrouw komt niet meer als erfgenaam in aanmerking.

Ongehuwd samenwonen

Samenwoners willen vaak dat bij het overlijden van de één alle goederen naar de ander gaan. Volgens de wet erven ongehuwd samenlevenden niet van elkaar. Als zij dat wel willen, moeten zij een testament maken. Als zij daarnaast ook een notariële samenlevingsovereenkomst hebben gesloten, kunnen zij de erfrechtelijke positie van de partner ten opzichte van de kinderen zo regelen dat de partner even goed is beschermd als een echtgenoot.

Is nu een testament nodig?

Heeft het gelet op het wettelijk erfrecht eigenlijk zin om een testament op te maken? Indien u wenst af te wijken van de wettelijke erfopvolging (zie kopje 'erfgenamen volgens de wet') dient er een testament te worden gemaakt. Daarnaast kunnen de volgende overwegingen ertoe leiden dat die vraag met "ja" wordt beantwoord:

1. **Uitsluitingsclausule**: in een testament kan een clause worden opgenomen om ervoor te zorgen dat alles wat een erfgenaam die gehuwd is van u erft diens persoonlijk eigendom blijft en dus bijvoorbeeld in geval van een onverhoopte echtscheiding niet met de (ex)echtgenoot of partner gedeeld hoeft te worden. Dit geldt ook voor erfgenamen die later gaan trouwen of een partner krijgen. De "koude kant" wordt derhalve uitgesloten. In deze tijd met zijn vele scheidingen een belangrijk punt.
2. **Executeur**: voorheen kon men een executeur bij codicil (onderhands testament) benoemen; nu kan dat alleen nog bij notarieel testament geregeld worden. Het is verstandig

een executeur te benoemen als er meerdere en/of minderjarige erfgenamen zijn.

De executeur heeft tot de taak de nalatenschap af te wikkelen. Daarbij behoort ook het regelen van de uitvaart of crematie. De executeur krijgt het beheer over de nalatenschap en zal alle bezittingen onder zich mogen nemen. Tevens dient hij er altijd voor te zorgen dat er een boedelbeschrijving wordt opgemaakt.

3. **Tweetrapsmaking**: in het testament kan worden bepaald dat wat een erfgenaam bij diens overlijden van de erfenis nog nalaat, naar een ander gaat en dat dit niet wordt overgelaten aan de erfgenaam zelf.
4. **Estate planning**: uit het oogpunt van besparing van successiebelasting kan het interessant zijn een testament op te maken of een schenkingstraject in gang te zetten.
5. **Legaten**: een erfgenaam is iemand die de hele erfenis of een aandeel in de erfenis krijgt, ofwel (een gedeelte van) alle goederen (bezittingen en schulden), die deel uitmaken van de nalatenschap. Daarnaast bestaat de mogelijkheid voor een erflater een bepaald goed of een som geld aan iemand of aan een goed doel te vermaken. Dit noemt men een legaat. De erfgenamen moeten het legaat aan de gerechtigde (legataris) afgeven.
6. **Codicil**: bepaalde legaten hoeft de erflater niet perse in een notarieel testament vast te leggen. Voor het vermaken van inboedelgoederen (geen verzamelingen van schilderijen en/of kunstvoorwerpen), sieraden en kleren kan een codicil voldoen.

Indien u (klein)kinderen heeft, kunnen ook de volgende overwegingen ertoe leiden dat het zinvol is een testament op te maken:

1. **Voogdij en bewind**: in het testament kan een voogdijbenoeming worden opgenomen voor het geval van overlijden met achterlating van minderjarige kinderen; die voogdij eindigt als het kind 18 jaar wordt; daarnaast kan het erfdeel van een kind tot een bepaalde leeftijd (bijv. 25 jaar) onder bewind worden gesteld; in dat geval wordt een bewindvoerder benoemd, die het vermogen voor de kinderen na hun 18^e jaar tot die bepaalde leeftijd blijft beheren. De kinderen kunnen dan de erfenis niet zomaar opmaken. Met name bij grotere vermogens kan dit zinvol zijn.
2. **Onterving**: ook kunnen ouders hun eigen kinderen onterven of een kleiner deel geven. Anders dan vroeger kunnen kinderen dit niet meer aanvechten door alsnog een deel van de goederen op te eisen; wel kunnen zij hun minimale erfdeel (de ½ van het kindsdeel) in geld opeisen.
3. **Familie-regeling**: in het testament kan worden bepaald dat de nalatenschap over uw familie en de familie van uw partner wordt verdeeld als u als de langstlevende zonder kinderen overlijdt. Ook kan een andere bestemming worden gekozen, bijvoorbeeld een goed doel.
4. **Bedrijfsopvolging**: kinderen die in het bedrijf van de overleden ouder(s) werken hebben weliswaar volgens de wet bepaalde rechten om het bedrijf tegen een redelijke prijs over te nemen, maar beter is om dit goed in een testament te regelen, met name om fiscale redenen.
5. **Kleinkinderen**: grootouders kunnen hun kleinkinderen een bedrag van maximaal € 20.371,-(2018) belastingvrij uit de erfenis toekennen; dat scheelt successierecht bij de kinderen en later weer bij de kleinkinderen als die weer van hun ouders erven; tweemaal belastingbesparing dus.

Mocht u nog vragen hebben of een nadere toelichting wensen, dan kunt u telefonisch contact opnemen met Notariaat Thielen, tel. 0161-434050, Deken Dr. Dirckxweg 3a Bavel.